

ATOPISCH ECZEEM BIJ KINDEREN

ATOPISCHE DERMATITIS

Inleiding

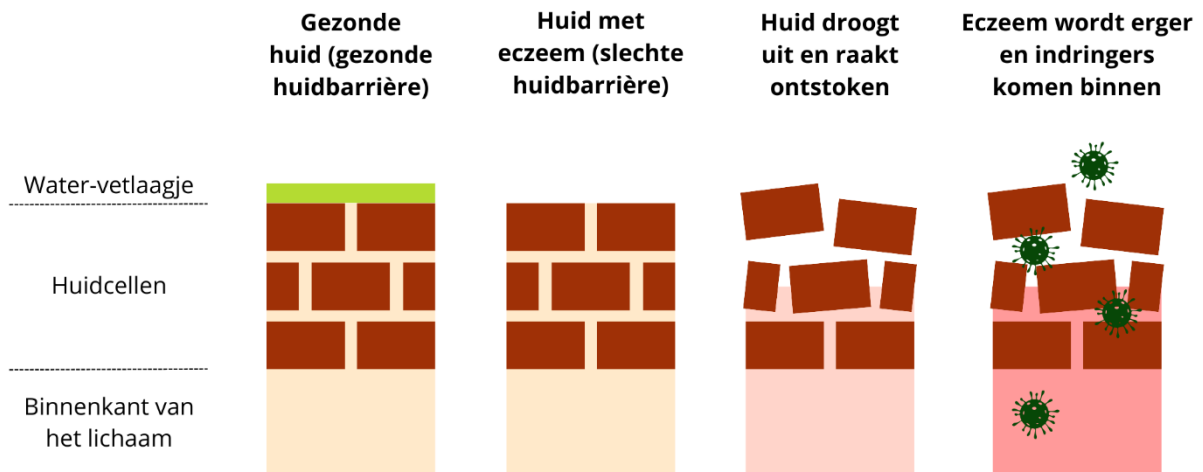
Er bestaan veel verschillende soorten eczeem. Bij jonge kinderen is er vooral sprake van constitutioneel eczeem, ook wel atopisch eczeem genoemd. Deze informatiefolder gaat over dit type eczeem.

Atopisch eczeem is een huidaandoening met steeds terugkerende jeukende, schilferende en vaak rode ontstekingen van de huid. Dat betekent dat eczeem dus niet te genezen is en wisselend aanwezig zal zijn. Van alle kinderen onder de 4 jaar oud in Nederland heeft 10-15% eczeem. Van deze kinderen met eczeem heeft op 6-jarige leeftijd nog 20% eczeem. Op de volwassen leeftijd is dit nog 10%. Dit betekent dat ongeveer 90% van de jonge kinderen met eczeem uiteindelijk geen klachten meer heeft op volwassen leeftijd.

Oorzaak

Bij eczeem is sprake van een verstoorde huidbarrière. Dit is erfelijk bepaald.

De verstoorde huidbarrière is een bouwfout van de huid. Hierdoor is de huid meer doorlaatbaar dan een gezonde huid. De huid is te vergelijken met een bakstenen muurtje, waarbij de bakstenen de huidcellen voorstellen. Het "cement" tussen de huidcellen en het laagje boven op de huid bestaan onder andere uit vetten. Deze vetlagen zijn bij eczeem niet goed aangelegd. Hierdoor kan het water dat in de huid zit gemakkelijk verdampen. Dit veroorzaakt de droge huid bij eczeem; de bakstenen zitten niet meer goed aan elkaar vast en de huid gaat schilferen. In deze droge huid komt een ontstekingsproces op gang, waardoor de huid ook rood wordt en gaat jeuken. De huid wordt hierdoor steeds meer doorlaatbaar, waardoor water nog sneller verdampt en de huid nog droger wordt. Daarnaast kunnen ook bacteriën, irriterende stoffen en voedingsmiddelen naar binnen dringen, die normaal gesproken door een gezonde huid worden tegengehouden.

Afb 1. Een verstoorde huidbarrière bij constitutioneel eczeem.

Door de huid goed vet te houden, maak je van buitenaf een nieuwe beschermlaag, verdampt er minder water en kunnen droogte en eczeemklachten worden voorkomen. Daarom is het vet houden van de huid het belangrijkste in de eczeembehandeling.

De ernst van het eczeem wisselt per persoon en per moment. Dit komt onder andere doordat meerdere factoren gelijktijdig een rol spelen.

Het is bekend dat atopisch eczeem vaak samengaat met een erfelijke aanleg (constitutie) voor het krijgen van hooikoorts, astma en allergieën. Deze aanleg heet 'atopie'.

Er zijn daarnaast verschillende oorzaken die het eczeem kunnen verergeren:

- Het gebruik van water en zeep (verderop in deze folder meer informatie hierover)
- Spanningen en stress (voor jonge kinderen bijvoorbeeld ook al het krijgen van tanden)
- Irriterende stoffen zoals rook, bepaalde soorten kleding en zweet
- Warmte, zweten, droge lucht
- Infecties van bijvoorbeeld de luchtwegen maar ook infecties van de huid. In het laatste geval ontstaat nattend eczeem.

Verschijnselen

De verschijnselen van eczeem zijn roodheid en schilfering van de huid met kleine bultjes en soms blaasjes. Aangezien eczeem jeuk veroorzaakt, zijn de effecten van krabben vaak zichtbaar. Ook de huid die niet rood is, is vaak droog en schilferig. Deze huid jeukt en beschadigt makkelijker waardoor snel nieuwe eczeemplekken kunnen ontstaan.

De klachten beginnen meestal in de eerste zes levensmaanden, maar kunnen op iedere leeftijd optreden. Het verloop is erg wisselend, met betere en slechtere perioden. Soms verdwijnt eczeem helemaal en groeit uw kind over het eczeem heen.

Diagnose stellen

De diagnose wordt gesteld op grond van de huidafwijkingen. Informatie over de aanwezigheid van atopische klachten in de familie (eczeem, hooikoorts, astma of allergieën) is behulpzaam. Allergieonderzoek is bij eczeem bijna nooit zinvol. Alleen als de therapie bij uw kind niet goed aanslaat en er duidelijke aanwijzingen bestaan voor allergie, is allergieonderzoek soms nodig.

Behandeling

De symptomen van eczeem zijn over het algemeen zeer goed te behandelen. De aanleg blijft echter bestaan en is niet te genezen, waardoor eczeem ook weer terug kan komen (zie het kopje 'Oorzaak' over de factoren die tot een opvlamming van het eczeem kunnen leiden).

De behandeling is gericht op het herstellen van de barrièrefunctie van de huid, oftewel het herstellen van het 'muurtje' zoals in de eerdere afbeelding.

Wassen

Door het wassen van de huid worden de natuurlijke huidvetten weggewassen. De huid moet daarom niet met veel zeep en vooral niet met bad- of doucheschuim gewassen worden. Wél is het verstandig een neutrale bad- of doucheolie (niet op basis van voeding als bijv amandel, kokos, avocado o.i.d.) te gebruiken en de huid na het wassen in te smeren met een vette

crème of zalf. Het is belangrijk dat u uw eigen handen goed wast voordat u uw kind gaat insmeren. Dit is om te voorkomen dat u onbedoeld dingen die u aan uw eigen handen heeft onder de zalf op de huid van uw kind aanbrengt. Heel heet douchen of heel vaak douchen droogt de huid uit. Het advies is om maximaal twee keer per week zo kort mogelijk te douchen.

Kleding

Wollen kleding en textiel met een ruwe vezel geven snel jeuk en worden daarom afgeraden. Katoenen kleding wordt goed verdragen en heeft daarom de voorkeur. Van huisstofmijtwerende matrashoezen is niet aangetoond dat ze een gunstig effect hebben op het eczeem.

Insmeren van de huid

Bij eczeem is de huid zeer droog. Het is van groot belang de barrièrefunctie van de huid te verbeteren door dagelijks te smeren met een vette zalf of crème (de onderhoudszalf). Dit geldt voor het hele lichaam, niet alleen voor de eczeemplekken. Dit gaat namelijk een droge huid en jeuk tegen. Het voorkomt het ontstaan van nieuwe eczeemplekken.

>> Het advies is om minimaal 1 tot 2 keer per dag het gehele lichaam in te smeren met de onderhoudszalf.

Naast de vette onderhoudszalf is er bijna altijd behandeling nodig met een corticosteroïd bevattende crème of zalf (de hormoonzalf). Deze middelen kunt u ook bij kleine kinderen veilig gebruiken. Bijwerkingen treden alleen op door onjuist gebruik of langdurig gebruik van te hoge doseringen. In de beginfase van de behandeling adviseert uw arts meestal de hormoonzalf dagelijks bij uw kind aan te brengen. Als de huid rustiger is geworden, volgt een afbouwschema waarbij u zoekt naar de laagst mogelijke frequentie van zalfgebruik. Dit is per kind verschillend. Er moet minimaal één uur zitten tussen het gebruik van de onderhoudszalf en het gebruik van de hormoonzalf, zodat ze beide direct op de huid kunnen werken.

>> Het advies is om een schema te volgen voor het gebruik van de hormoonzalf en om de hormoonzalf alleen op de eczeemplekken te smeren.

Er zijn verschillende soorten onderhoudszalf en verschillende sterktes van de hormoonzalven. Het is per kind verschillend welke zalven of crèmes er worden voorgeschreven.

Kijk [hier](#) voor meer informatie over hormoonzalven of scan onderstaande QR-code.

Allergie en eczeem

Eczeem wordt niet veroorzaakt door allergieën

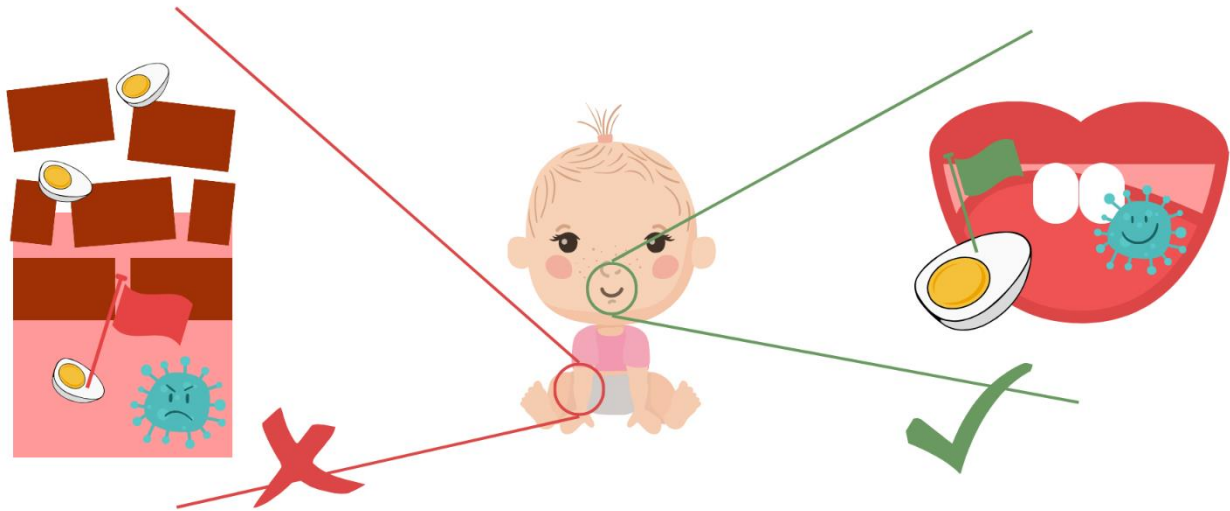
Kinderen met eczeem hebben door de erfelijke atopische aanleg (zie kopje 'Oorzaak') ook een verhoogde kans op het hebben of krijgen van allergieën.

Het eczeem kans soms gedeeltelijk worden verergerd door een allergie, maar het eczeem wordt bijna nooit veroorzaakt door een allergie. Het is dus zelden nodig om allergieonderzoek te verrichten, tenzij er specifieke klachten zijn die passen bij een voedselallergie.

Eczeem kan wel voedselallergieën veroorzaken

Jonge kinderen met eczeem kunnen sneller voedselallergieën krijgen dan jonge kinderen zonder eczeem. Dit komt doordat voedseldeeltjes (bijvoorbeeld kippenei) vanuit de omgeving in de ontstoken eczeemhuid terechtkomen. Bij een gezonde huid gebeurt dat niet, maar bij een eczeemhuid met een slechte barrièrefunctie wel. Als het lichaam nog niet gewend is om dit voedingsmiddel te eten, dan weet het lichaam nog niet dat het kippenei eigenlijk voeding is en wordt het als indringer gemarkeerd (in de afbeelding verderop wordt dit weergegeven met de rode vlag). Het afweersysteem gaat hierdoor in de aanval en dit kan leiden tot een voedselallergie.

Als de voeding eerst via de mond in het lichaam komt en het lichaam raakt hier aan gewend, dan zal het afweersysteem de voedseldeeltjes als voedsel herkennen (de groene vlag) en ontstaat er géén voedselallergie.

Afb 2. Een voedselallergie kan ontstaan wanneer een kind eerst via de huid in aanraking komt met het voedsel (links) en niet via de mond (rechts).

Voorbeeld: een jong kind met eczeem dat bijvoorbeeld nog nooit pindaproducten heeft gegeten, maar wel een boterham met pindakaas in zijn handen heeft gehad, komt eerst via zijn huid in aanraking met de pindakaas en niet via zijn mond. Het lichaam herkent de pindadeeltjes dan als indringer en het kind kan allergisch worden voor pinda's.

Een voedselallergie voorkomen bij een kind met eczeem

Als het eczeem goed wordt behandeld en de barrièrefunctie van de huid verbetert, dan wordt de kans steeds kleiner dat de voedseldeeltjes via de huid naar binnen komen en dat er een allergie ontstaat. Daarom wordt geadviseerd om bij zuigelingen extra goed het eczeem te behandelen.

Daarnaast is het essentieel om ervoor te zorgen dat kinderen eerst via hun mond in contact komen met voedseldeeltjes en nog niet via de huid. Op die manier herkent het lichaam de voedseldeeltjes die via de huid binnenkomen wél als voedsel, treedt er geen afweerreactie op en kan er geen allergie ontstaan. Dit geldt vooral voor voedseldeeltjes waar makkelijk

een allergie voor kan ontstaan zoals pinda, kippenei, soja en andere noten.

Kijk [hier](#) voor meer informatie over de introductie van pinda en ei of scan onderstaande QR-code.

Ouders vinden het vaak lastig dat er geen duidelijke oorzaak voor het eczeem is en denken daarom vaak aan een allergie. Het onterecht weglaten van bepaalde voedingsmiddelen is echter niet goed voor kinderen. De kans op het krijgen van een voedselallergie wordt hierdoor juist groter. Het vermijden van voedingsmiddelen dient daarom altijd in overleg met een kinderdiëtiste te gebeuren. U kunt de huisarts of kinderarts vragen om verwezen te worden naar een kinderdiëtist.

Kinderboek

Speciaal voor kinderen tussen de 4 en 8 jaar oud is er een boek geschreven over eczeem en het smeren bij eczeem: Zalfje.

Kijk [hier](#) voor meer informatie over Zalfje of scan onderstaande QR-code.

Heeft u vragen?

Voor meer informatie kunt u op werkdagen contact opnemen via het centrale telefoonnummer van het ziekenhuis:

Franciscus Gasthuis: 010 - 461 6161

Franciscus Vlietland: 010 - 893 9393

U vraagt dan naar de polikliniek Kindergeneeskunde.

September 2023
1002